

نمونه رای و رای وحدت رویه در جرم جعل و استفاده از سند مجعول

رای وحدت رویه شماره ۶۲۴ دیوان عالی کشور در خصوص جعل و استفاده از سند مجعول

توسط جاعل - مصوب ۱۸/۰۱/۱۳۷۷

رای وحدت رویه شماره ۶۲۴ (□) - ۱۳۷۷/۱/۱۸

جعل و استفاده از سند مجعول توسط جاعل

احتراماً به استحضار می‌رساند: در تاریخ ۷۶/۷/۳۰ دادستان نظامی استان مرکزی با ارسال دو فقره از پرونده‌های دادگاه نظامی یک استان مذکور به دادسرای دیوان عالی کشور اعلام داشته: در موضوعات مشابه از سوی دادگاه نظامی یک آراء متهافت صادر گردیده و تقاضای طرح موضوع را در هیأت عمومی دیوان عالی کشور نموده است. اینک جریان پرونده‌ها معروض می‌گردد:

۱- طبق محتویات پرونده کلاسه ۱۳۵۱-۷۵ سرباز وظیفه منصور شفیعی فرزند تقی به اتهامات جعل در سند رسمی (برگه مرخصی) و استفاده از سند مجعول مذکور تحت تعقیب قرار گرفته و از طرف دادسرای نظامی استان مرکزی در مورد وی کیفرخواست صادر گردیده است. شعبه دوم دادگاه نظامی ۲ به شرح دادنامه شماره ۱۳۷۵ مورخ ۷۵/۱۲/۴ با احراز اتهامات انتسابی مستنداً به مواد (۸۱۷۹، ۸۳) قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح و رعایت ماده (۳) همان قانون و با استدلال به اینکه جاعل شخصاً از سند مجعول استفاده کرده و طبق ماده (۸۳) قانون مرقوم برای دو جرم مذکور یک مجازات اشد در نظر گرفته

دینا تخصصی ترین سایت مشاوره حقوقی

شده نامبرده را به پرداخت دویست هزار ریال جزای نقدی محکوم کرده است از سوی دادسرای نظامی مستنداً به بند «ج» ماده (۱۱) قانون تجدید نظر آراء دادگاه‌ها به رأی صادره فوق اعتراض و اعلام شده: جرائم جعل و استفاده از سند مجعول دو جرم جداگانه و مستقل از یکدیگر بوده و قانونگذار برای هر کدام مجازات جداگانه در نظر گرفته و رأی وحدت رویه شماره ۱۱۸۸ مورخ ۳۶/۳/۲۰ نیز مؤید این مطلب است و منظور از ماده (۸۳) قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح تعیین یک مجازات برای دو جرم مذکور هرچند جاعل شخصاً از سند مجعول استفاده کرده باشد نبوده بلکه برای هر یک از جرائم جعل و استفاده سند مجعول باید مجازات اشد آن تعیین می‌شد پرونده جهت رسیدگی به تقاضای تجدیدنظر به دادگاه نظامی یک استان ارسال و شعبه اول این دادگاه طبق دادنامه شماره ۲۰ مورخ ۷۶/۳/۲۵ چنین رأی داده: با عنایت به محتویات پرونده رأی صادره را موجه و مدلل و قانونی دانسته و عیناً تأیید می‌نماید این رأی قطعی است.

۲- طبق محتویات پرونده کلاسه ۷۶-۲۴۹ سرباز وظیفه مجید روستایی فرزند عباس به اتهامات جعل اسناد رسمی (برگه مرخصی و معرفی‌نامه) و استفاده از سند مجعول تحت تعقیب قرار گرفته و از طرف دادسرای نظامی استان مرکزی در مورد وی کیفرخواست صادر گردیده است. شعبه دوم دادگاه نظامی ۲ به موجب دادنامه شماره ۱۸۱ مورخ ۷۶/۲/۲۵ با احراز اتهامات انتسابی مستنداً به ماده (۷۹) قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح و با رعایت ماده (۸۳) همان قانون که جعل و استفاده از سند مجعول در صورتی که جاعل شخصاً استفاده از سند مجعول نماید دارای یک مجازات با رعایت ماده (۳) قانون مرقوم متهم موصوف را به دو ماه اضافه خدمت محکوم کرده است. رأی صادره به شرح پرونده

دینا تخصصی ترین سایت مشاوره حقوقی

قبل مورد اعتراض دادسرای نظامی قرار گرفته و پرونده به مرجع تجدیدنظر ارسال گردیده شعبه اول دادگاه نظامی یک استان مرکزی پس از رسیدگی به تقاضای تجدیدنظر به شرح دادنامه شماره ۶ مورخ ۷۶/۲/۲۸ و با توجه به این موضوع که استفاده از سند مجعول اگرچه مکمل جرم جعل است ولی بالاستقلال و مجزا از جعل واجد عناصر متشکله خاص و در قوانین جزایی تابع مقررات مخصوص است و در صورتی که جاعل و استفاده کننده هم یک نفر باشد باز هم دارای دو مجازات مستقل می باشد لذا دادنامه تجدیدنظر خواسته را از این جهت که جعل و استفاده از سند مجعول را یک جرم تلقی و برای آن مجازات واحد تعیین نموده منطبق با موازین قانونی ندانسته و ضمن نقض دادنامه تجدیدنظر خواسته متهم مذکور را مستنداً به مواد (۷۹، ۸۱ و ۸۳) رعایت ماده (۳) قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح و ماده (۴۷) قانون مجازات اسلامی در رابطه با جعل به دو ماه اضافه خدمت و در رابطه با استفاده از سند مجعول به پنجاه ضربه شلاق تعزیری محکوم نموده است. اینک با توجه به مراتب فوق به شرح زیر اظهار نظر می نماید:

نظریه: همانطور که ملاحظه می فرمایید در استنباط از ماده (۸۳) قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح و در موردی که جاعل شخصاً از سند مجعول استفاده کرده باشد از سوی دادگاه نظامی یک استان مرکزی آراء متهافت صادر گردیده است بدین توضیح که در رأی شماره ۶ مورخ ۷۶/۲/۲۸ شعبه اول به امضاء رییس دادگاه جرائم جعل و استفاده از سند مجعول گرچه از طرف جاعل انجام شده باشد دو جرم جداگانه تلقی و برای هر کدام یک مجازات تعیین و رأی دادگاه بدوی که در این مورد یک مجازات در نظر گرفته نقض شده در حالی که در رأی شماره ۲۰ مورخ ۷۶/۳/۲۵ شعبه اول به امضاء قاضی دیگر برعکس در

دینا تخصصی ترین سایت مشاوره حقوقی

این مورد برای جاعل که شخصاً از سند مجعول استفاده کرده یک مجازات قائل و رأی دادگاه بدوی تأیید گردیده است علی‌هذا نظر به ماده (۳) از مواد اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری که در صورت اتخاذ رویه‌های مختلف از طرف دادگاه‌ها راجع به استنباط از قوانین تأکید به طرح موضوع در هیأت عمومی دیوان عالی کشور دارد و با توجه به اینکه منظور قانونگذار از قید عبارت دادگاه‌ها قطعاً نظرات مختلف آقایان قضات دادگاه‌ها می‌باشد و شعبه دادگاه خصوصیتی در این مورد ندارد و نظر به اینکه در قضیه مورد بحث از سوی قضات محترم دادگاه نظامی یک استان مرکزی در موضوع واحد آراء متهافتی صادر گردیده است تقاضای طرح موضوع را در هیأت عمومی دیوان عالی کشور به منظور ایجاد رویه واحد دارد.

معاون اول دادستان کل کشور - حسن فاخری

به تاریخ روز سه شنبه، ۱۳۷۷/۱/۱۸ جلسه وحدت رویه قضایی هیأت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست رئیس دیوان عالی کشور و با حضور نماینده دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران شعب حقوقی و کیفری دیوان عالی کشور تشکیل گردید. پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده نماینده دادستان محترم کل کشور مبنی بر: «با توجه به مندرجات پرونده‌های مطروحه، اتهامات متهمان در هر دو پرونده جعل سند رسمی (برگه مرخصی) و استفاده از سند مجعول عنوان شده است برابر مواد (۷۹ و ۸۱) قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح نسبت به هر دو مورد اتهام در قانون به طور جداگانه مجازات تعیین شده و اینکه در ماده (۸۳) قانون ذکر شده در صورتی که جاعل شخصاً از سند مجعول استفاده نماید به اشد مجازات مندرج در مواد

دینا تخصصی ترین سایت مشاوره حقوقی

اشاره شده محکوم می شود مراد این نیست که برای جرم جعل و استفاده از سند مجعول یک مجازات تعیین گردد بلکه منظور قانونگذار این است که در هریک از موارد ذکر شده، اشد مجازات در نظر گرفته شود. بنابراین رأی شعبه اول دادگاه نظامی یک استان مرکزی که با نقض رأی شعبه ۲ دادگاه نظامی ۲ استان مرکزی برای جعل و استفاده از سند مجعول مجازات های جداگانه تعیین نموده، موجه بوده معتقد به تأیید آن می باشم.» مشاوره نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده اند:

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور

نظر به اینکه به موجب مواد (۷۵ تا ۸۲) قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۷۱ (□) برای جعل و استفاده از سند مجعول مجازات جداگانه تعیین شده و به علاوه در ماده (۸۳) قانون مزبور نیز برای استفاده کننده از سند مجعول در مواردی که جاعل خود استفاده کننده باشد مجازات مقرر گردیده است بنابراین بر طبق مواد مزبور استفاده از سند مجعول عملی مستقل از جعل محسوب و نسبت به جاعل نیز بزه جداگانه است بنا به مراتب دادنامه شماره ۶ - ۱۳۷۶/۲/۲۸ که به موجب آن با رعایت تعدد و ماده (۴۷) قانون مجازات اسلامی (□) برای جعل و استفاده از سند مجعول کیفرهای جداگانه تعیین شده صحیح و منطبق با موازین قانونی است این رأی که بر طبق ماده (۳) اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری صادر گردیده در موارد مشابه لازم الاتباع می باشد.

نمونه رای جعل و استفاده از سند مجعول

«رای دادگاه»

در خصوص وخواهی شماره ی ... وخواه آقای ... فرزند ... با وکالت ... و خانم ... (وکالتنامه) از دادنامه ی غیابی شماره ی ... مورخ ... صادره از این دادگاه (که طی آن در خصوص شکایت اداره امور شعب شمال تهران بانک ... ایران از آقای ... مبنی بر جعل (ساختن یک فقره گواهی تمکن مالی ایشان به شماره ... مورخ ... به زبان انگلیسی) که موید تایید این است که وی نزد بانک مذکور (شعبه ...) با شماره ی حساب ... افتتاح شده در تاریخ ... بوده و گردش مالی وی در گستره ... تا ... به میزان ... تومان است، حاوی مهر و امضاء رئیس شعبه و ارائه آن به سفارتخانه در تهران) محکوم به سه سال حبس بابت جعل و سه سال حبس بابت استفاده از سند مجعول مذکور شده) بر این مبنا که:

اولا:

اقدام مذکور توسط ثالثی به نام ... (مدیر دفتر خدمات مسافرتی ... که مؤید امور تهیه بلیط و هتل و ... را انجام می داده واقع شده است؛

ثانیا:

ایشان بواسطه عدم دخالت در جعل، فاقد علم به جعلیت عنصر روانی هم بوده است؛

ثالثا:

عدم همکاری وی در شناسایی متهم اصلی نافی الزام داسرا به شناسایی مرتکب اصلی

نیست؛

ابراز پشیمانی وی هم ناشی از سادگی و سهل انگاری بوده است؛

۱- به عقیده دادگاه اساس وخواهی وخواه محکوم به حکم رد است چون:

۱-۱- در جلسه بازپرسی اقرار صریح به ارتکاب جرم کرده اند و البته به شرح آتی نتوانسته

اند دلیل کافی در پشتیبانی از دفاع انکار پس از اقرار ارائه دهند؛

۱-۲- دفاع انتساب عمل جعل به ثالث (... امری بر خلاف روند رفتار متعارف است چون

در حالت متعادل، تهیه گواهی تمکن مالی از وظایف متقاضی ویزا (و مهاجرت) است و نه

وظیفه دفتر خدمات مسافرتی ضمن اینکه منتفع از آن نیز، همین شخص است و عقلاً آثار

اعمال را تا اثبات خلاف باید بر منتفع از عمل مترتب کرد؛

۱-۳- محکوم علیه غیابی در اثبات انتساب جرم به ثالث عملاً هیچ دلیلی ارائه نکرده اند

طرفی در جلسه رسیدگی ... گفته اند تسلیم مدرک در شب اتفاق افتاده و لذا شاهدهی در

بین نبوده، از طرفی دلیل کتابتی هم نتوانسته اند ارائه کنند؛ همچنین توسل به بلیط و ... هم

تاب اثبات ندارد چون دخالت در جعل را اثبات نمی کند؛

ضمناً استناد به واریز ... میلیون تومان وجه به عنوان دستمزد اقدام مذکور به حساب ثالث

هم فاقد قوه اثبات کنندگی است چون هم اینکه وجه مذکور در برابر ارائه خدمات تهیه

ویزا قرار گرفته و هم اینکه در جلسه رسیدگی وجه مذکور را بخشی از هزینه کلی خدمات

دفتر مسافرتی معرفی کرده اند؛

دینا تخصصی ترین سایت مشاوره حقوقی

۲- مع الوصف وخواه مستحق برخورداری از اخذ تخفیف در مجازات قانونی است از حیث اعلام درحین تحقیق، ابراز ندامت، جوانی تاهل و اولاد داری (بند های ت و ث ماده ۳۸ قانون مجازات اسلامی) بوده فلذا با ملاحظه:

اولا:

مساعدتر شدن قانون جدید (قانون کاهش مجازات حبس با ایجاد تغییرات در ماده ۱۳۴ (بندهای پ، ث و خ) نسبت به متن سابق ماده ۱۳۴ قانون مجازات اسلامی که به دلالت ماده ۱۰ قانون مجازات اسلامی منجر به شمول قانون لاحق (۲۳/۲/۹۹) نسبت به عملکرد سابق (حدود شهریور ۱۳۹۷) می شود،

ثانیا:

عواقب نامطبوع و اثرگذار مجازات حبس در مورد افراد فاقد سوء سابقه،

ثالثا:

اینکه گرچه گواهی جعل شده گواهی بانکی بوده و فی نفسه دارای اهمیت فراوان بوده، اما نوع آن گواهی و تایید بوده و نه سند حاکی از اعتبار، لذا در سلسله مراتب اسناد، در ذیل رتبه بندی اهمیت قرار می گیرد؛

لذا بدینوسیله در راستای مواد ۱۹، ۳۸ (بندهای ت و ث) و ۱۳۴ (بندهای ب، ث و خ) قانون مجازات اسلامی با اعطای تخفیف مجازات قانونی از نوع تبدیلی و لحاظ امکان تخفیف مجازات در تعدد تعزیرات، از مجازات تعیینی در دادنامه غیابی عدول کرده و مجازات جعل را به دو میلیون تومان جزای نقدی (بدل از ۲۱ ماه حبس بعنوان کف میانگین اقل و

دینا تخصصی ترین سایت مشاوره حقوقی

اکثر) و مجازات استفاده از سند مجعول را به دو میلیون تومان جزای نقدی (بدل از ۲۱ ماه حبس بعنوان کف میانگین اقل و اکثر) تغییر داده.

مقرر می دارد یکی از مجازاتهای فوق اعمال می شود؛ ضمناً بالحاظ عدم کفایت مجازات مقرر بدینوسیله به استناد بند « ج » ماده ۲۳ قانون مجازات اسلامی (و حتی به دلالت ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی ۱۳۷۵) متهم را به مدت یک سال و نیم از خروج از کشور محروم می کند؛

همچنین بالحاظ افزایش جنبه اصلاحی و پزشکی ضمانت اجرا و بر مبنای این منطق ساده که در امور تربیتی خشونت جسمانی مطرود و اما تذکر و گوشزد محبوب است و نقش دادگاه نیز دور از تعلم نیست، تحت ملاک بند «ژ» ماده ۲۳ قانون مجازات اسلامی، با تعیین «الزام به یادگیری مهارت معین» بعنوان مجازات تکمیلی مقرر می دارد اجرای احکام ضمن هماهنگی با مددکار اجتماعی مجرب، با متهم به مدت دو ساعت مشاوره به عمل آورده و ایشان را با عواقب و نتایج زیانبار اقدام خود (از جمله اثر ارشادی و بد آموزی؛ تشدید حس ناهمنوایی با هنجارهای اجتماعی؛ تشدید حس عدم اعتماد به اسناد و گواهی های بانکی؛ تهدید آبرویی در قبال کشور خارجی و سلب اعتبار اسناد داخلی از این حیث) مواجه کرده و گزارش را به اجرای احکام واصل کند.

ضمناً متذکر می شود تعیین مجازات تکمیلی فوق منافاتی با اساس لزوم جریان وخواهی به سود وخواه ندارد چون ضمانت اجرا در مجموع و نهایت امر، به سود وخواه تغییر جهت داده است. همچنین بدینوسیله دستور معدوم نمودن سند جعلی موصوف را صادر نماید.

دینا تخصصی ترین سایت مشاوره حقوقی

رای صادره حضوری بوده و ظرف ۲۰ روز از ابلاغ قابل تجدیدنظر خواهی در دادگاه تجدیدنظر استان تهران است.

محسن پارسا

دادرس شعبه ۱۰۶۴ دادگاه کیفری ۲ تهران

مجتمع قضایی ویژه رسیدگی تخصصی جرایم اقتصادی

